

Lakiklinikka

Kuntamarkkinat 18.-19.9.2024

Lakiasiain johtaja Juha Myllymäki

Lakiklinikan ohjelma, to 19.9.2024 klo 9.30–11.30

9.30–9.45

Alkusanat ja keskeisimmät lainsäädäntöhankkeet, **Juha Myllymäki**, lakiasiainjohtaja

9.45–10.10

Vesihuoltolain uudistus, **Paavo Taipale**, yhdyskuntatekniikan päällikkö

10.10–10.35

Tuplavaalit 2025: alue- ja kuntavaalien järjestelyt, rahoituskysymykset sekä esteellisyydestä ja vaalikelpoisuudesta, **Ida Sulin**, johtava juristi

10.45–11.05

EU:n valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskeva lainsäädäntöhanke, **Pirkka-Petri Lebedeff**, johtava juristi

11.10–11.30

Ympäristön, alueidenkäytön ja rakentamisen ajankohtaiset, **Minna Mättö**, juristi

Sidosyksikkösääntely – haasteet

Pääministeri Orpon hallitusohjelman sidosyksikkökirjauksia

”Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.”

”Rajataan julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa in-house -yksiköissä sellaisia tukipalveluja, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.”

”Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).”

”Lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin.”

Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys 13.6.2024

- ”Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ei kannata **yleistä 10 prosentin omistusosuusvaatimusta** sidosyksikköjen eli in-house -yhtiöiden käytön suitsimiseksi.
- KKV:n selvityksen perusteella vaatimus todennäköisesti nostaisi kustannuksia julkisella sektorilla, koska se ei huomioi riittävästi eri toimialojen, alueiden sekä erilaisten hankintayksiköiden ja sidosyksiköiden eroja. KKV ehdottaa sääntelyyn liikevaihtoon perustuvaa poikkeusta, joka rajaisi sidosyksiköiden käyttöä, mutta ei nostaisi kustannuksia.”

Oikeuskäytäntöä

KHO: toimielimen erottaminen

HaO: esteellisyys kunta/hyvinvointialue

KHO 2024:89 Toimielimen erottaminen (1/3)

Kaupunginvaltuusto oli erottanut kahden lautakunnan luottamushenkilöt. Luottamuksen menettämistä on perusteltu sillä, että sen jälkeen kun kummassakin lautakunnassa yksi jäsen oli vaihtanut valtuustoryhmää, sovellettu parlamentarismi ei enää riittävällä tavalla toteutunut näiden toimielinten kokoonpanossa.

Hallinto-oikeus kumosi valtuuston päätöksen keskeisesti sillä perusteella, että päätökset poikkesivat aikaisemmasta hallintokäytännöstä eikä asiassa ollut osoitettu, että erottaminen ei olisi loukannut tasapuolisen kohtelun vaatimusta. Tällä perusteella valtuusto oli ylittänyt harkintavaltansa.

KHO 2024:89 Toimielimen erottaminen (2/3)

Korkein hallinto-oikeus totesi, että arvioitaessa sitä, onko valtuusto erottamispäätöstä tehdessään noudattanut tasapuolisen kohtelun periaatetta, on taustana otettava huomioon, että **erottamiasian vireilletulo edellyttää kunnanhallituksen esitystä tai vähintään neljäsoosan valtuutetuista sitä koskevaa aloitetta**. Tämänkaltaisen kynnyksen omiaan vaikuttamaan siihen, että valtuuston käsiteltäväksi tulee suhteellisen harvoin vastaavia asioita. Tähän vireilletulotapaan ja asioiden suhteelliseen poikkeuksellisuuteen nähden valtuuston päätöksenteolta **ei voida edellyttää samanlaista johdonmukaisuutta** kuin toimielimiltä yleensä hallintoasioiden käsittelyssä.

KHO 2024:89 Toimielimen erottaminen (3/3)

Tässä tapauksessa asia on tullut vireille, kun lain edellytykset täyttävä määrä valtuutettuja oli tehnyt asiasta aloitteen. **Tällaisessa tilanteessa yksinomaan sen, etteivät kesken vaalikauden tapahtuneet valtuustoryhmän vaihdokset ole mahdollisesti muissa vastaavissa tapauksissa tulleet lainkaan valtuuston arvioitavaksi, ei voitu katsoa rajoittavan valtuuston päätöksentekoa tilanteissa, joissa asia tulee valtuuston ratkaistavaksi.** Se, että valtuusto on päättänyt erottaa toimielinten luottamushenkilöt kuntalain 34 §:n 1 momentin perusteella, ei merkinnyt epäasianmukaista poikkeamista aikaisemmasta käytännöstä. Valtuusto ei siten ollut päätöstä tehdessään käyttänyt harkintavaltaansa tasapuolisen kohtelun periaatteen ja siihen sisältyvän johdonmukaisuusvaatimuksen vastaisesti.

Suomen perustuslaki 13 § 2 momentti

Kuntalaki 32 §, 34 §, 35 §, 79 § 1 momentti ja 135 § 2 momentti

Hallintolaki 6 § ja 45 § 2 momentti 2 kohta

Itä-Suomen hallinto-oikeus 3.5.2024 (1055/2024)

Esteellisyys (1/2)

- Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi palvelustrategian ja siihen sisältyvän palveluverkkosuunnitelman.
- Kyse 22 palvelupisteestä, joista 15 muuttuu liikkuvaksi palveluksi.
- Päätöksestä valitti kaksi kuntaa kaksi kuntaa ja alueen asukkaita.
- Muutoksenhaun keskeiset perusteet:
 - Päätöksellä on konkreettisia vaikutuksia kuntien omistuksessa olevien sote-kiinteistöjen käyttöön ja kuntia on pidettävä asianosaisina.
 - Esteellisen henkilön osallistuminen päätöksen valmisteluun hyvinvointialueen lautakunnassa ja hallituksessa (jäsenkunnan hallituksen jäseniä, valtuuston puheenjohtaja (läsnäolo- ja puheoikeus kunnanhallituksessa). *HallintoL 28 § 5) kohta yhteisöjäävi.*

Itä-Suomen HaO – esteellisyys (2/2)

- Hallinto-oikeus:
 - Kunnilla ei ole asiasianosaisen asemaa tosiasiallisesta taloudellista vaikutuksesta huolimatta. Päätös ei kohdistu suoranaan mihinkään kuntaan. (*etu, oikeus, velvollisuus*)
 - Asian ratkaisulla voidaan katsoa kuitenkin olevan erityisiä vaikutuksia jäsenkunnille, niiden alueella oleville palveluille ja siten kuntien asukkaille.
 - Vaikutus myös työpaikkoihin, palvelutarjontaan ja siten yleiseen elinvoimaisuuteen.
 - Ratkaisusta on ollut odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hyvinvointialueen jäsenkunnille hallintolain 28 § 1 mom. 5) kohdassa tarkoitetulla tavalla.
 - Kumosi päätöksen, koska valmisteluun tulevaisuuslautakunnassa osallistui esteellisenä jäsenkuntien hallituksen jäseniä. Esteellisyysperuste: yhteisöjäävi.

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Vesihuoltolain uudistus

Kuntamarkkinat, Lakiyksikön lakiklinikka, 19.9.2024

Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikan päällikkö, Suomen Kuntaliitto ry

***Ilman
vettä
ei ole
elämää***

Kansallinen vesihuoltouudistus

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2257-kunnan-omistajapoliittiset-linjaukset>

<https://www.vvy.fi/verkkokauppa/tuotteet/hyvan-vesihuollon-kriteerit/>

<https://www.vvy.fi/verkkokauppa/tuotteet/hyvan-vesihuollon-kriteerit-kayttoon-tietoiskuwebinaari/>

<https://www.vvy.fi/verkkokauppa/tuotteet/ohje-ja-malli-pitkan-aikavalin-investointisuunnitelman-laadintaan/>

<https://mmm.fi/vesihuoltouudistus>

VESIHUOLTOUUDISTUKSEN TOIMENPITEET

VASTUULLINEN VESIHUOLTO 2030

LAADUKKAAT JA TURVALLISET VESIHUOLTOPALVELUT

- Alueellisen yhteistyön kehittäminen ja vesihuollon rakennemuutoksen edistäminen
- Vesihuoltolaitosten taloudenpidon, omaisuudenhallinnan ja toiminnan laadun kehittäminen
- Vesihuollon pätevyysvaatimusten ja urapolkujen kehittäminen
- Hyvän vesihuollon kriteeristön käyttöönotto
- Pitkäjänteinen investointisuunnittelu ja vesihuollon kehittäminen

VESIHUOLTO- LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

HIILINEUTRAALI KIERTO- TALouden EDELLÄKÄVIJÄ

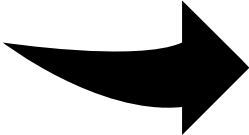
- Vesihuoltolaitosten digitalisaatiovalmiuksien ja tiedolla johtamisen kehittäminen
- Alueellisten vesiosaamis- ja kiertotalouskeskittymien yhteistyön edistäminen

VESIHUOLTOSEKTORIN YHTEISTYÖ JA VUOROPUHELU

Kunnan rooli vesihuollossa – mikä pysyy

- Kunnalla on vesihuoltopalvelun järjestämisvelvollisuus, jos
 - suurehkon asukasjoukon tarve TAI
 - terveyden- tai ympäristönsuojelulliset syyt
- Kunta päättää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta
- Kunnan terveydensuojeluviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomainen ovat VHL:n mukaisia kunnan valvontaviranomaisia
- Vesihuollon kustannukset tulee kattaa asiakkailta perittävillä maksuilla
 - Maksujen tulee olla tasapuoliset ja kohtuulliset ja niihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto omistajalle
- Kunta voi sopia vesihuoltolaitoksen kanssa siitä, että laitos vastaa hulevesien *viemäröinnistä*

Keskeisiä ehdotettuja lakimuutoksia ja niiden vaikutuksia vesihuoltoon

1. Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos
 2. ”Vesi on meidän” -sääntely
 3. Toiminta-alueet ja liittämisvelvollisuuden muutokset
 4. Suunnittelujärjestelmän muutokset, ml. omaisuudenhallinta
 5. Julkisuusvalvonnan kehittäminen
-
- Kokonaisuutena lisätään (yksityiskohtaista) sääntelyä.
 - Kunnille ja vesihuoltolaitoksille lisää tehtäviä tai tehtävien tarkennuksia
 - Osa tehtävistä lisää kunnan velvoitteita ja työmäärää, osa helpottaa tai edistää toimintaa
 - Lisää valvontatarpeita, erityisesti ELY-keskuksen osalta, mutta ei kuitenkaan turvaa valvonnan resurssointia
 - Porkkanat rakennemuutokseen puuttuvat

Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos

- Vesihuoltolaitoksen määritelmä yhdenmukaistettaisiin terveydensuojelulain talousvettä toimittavan laitoksen määritelmän kanssa
 - Palvelee vähintään 50 asukkaan vesihuoltoa tai jakelee/kerää vettä yli 10 m³/vrk, myös tukkuvesilaitokset kuuluvat soveltamisalaan
- Selkeyttää vesihuoltolaitosten hallinnollista asemaa
 - Samankokoisia laitoksia kohdellaan yhdenvertaisesti
- Lisää vesihuoltolain soveltamisalan piiriin tulevaa vesihuoltolaitosten asiakasmäärää, mikä on perusteltua

Vesi on meidän -sääntely

- Kunnalle velvoite säilyttää määräysvalta omistamissaan laitoksissa ja kunnalle etuosto-oikeus alueensa vesihuoltolaitosten myyntitilanteissa
- Säännöksellä luodaan peruslähtökohdaltaan täysin uudenlaista sääntelyä
 - Kunnalle mm. velvollisuus kiinteän omaisuuden omistamiseen järjestämismvastuullaan olevan tehtävän osalta
 - **Rajoittaa tietyiltä osin kuntien itsehallintoa**
- **Ehdotetun kunnan etuosto-oikeussääntelyn kohdentumista ja perusteita on vielä tarpeen tarkentaa ja selkeyttää**

Liittämisvelvollisuuden muutokset

- Pääsäännöksi tulisi toiminta-alueella olevan kiinteistön liittämisvelvollisuus riippumatta kiinteistön sijainnista
- Ehdotetaan, että ympäristönsuojeluviranomainen voisi periä maksu liittämisvelvollisuudesta vapauttamista koskevasta hakemuksesta (11 § ja 17 c § (hulevesi))
 - Liittämisvelvollisuuden muutos keskitetyn vesihuollon järjestämisen kannalta hyvä muutos (10 §), vesihuoltolaitoksen velvoitteet ja oikeudet tasapainoon
 - Ympäristönsuojeluviranomaiselle maksun perimisen mahdollisuus on myönteistä, mutta **se olisi tarpeen laajentaa hakemusasioista laajemmin valvontatehtäviin (mm. hallintopakkoasiat)**
 - Muutos lisännee YSVOn työkuormaa siirtymävaiheessa ja siirtymävaiheen sääntelyyn on kiinnitettävä huomiota

Vesihuollon järjestäminen, kehittäminen ja toiminta-alueet

- **Kunnan määräämä toimielin** vastaisi vesihuoltolain mukaan kunnalle kuuluvista tehtävistä
- Kunnan tulee laatia ja pitää ajan tasalla **kunnan vesihuoltosuunnitelma**
 - Erillisen suunnitelman laatimisvelvoite palautetaan (oli voimassa 2001-2014)
- Kunnan tulee **tarkistaa/määrittää kaikkien vesihuoltolaitosten toiminta-alueet tai päättää, ettei toiminta-aluetta tarvita**
 - Toiminta-alueen kriteereitä ja toiminta-aluepäätöksen sisältövaatimuksia tarkennetaan
 - Turhaa hallintoa tulisi välttää etenkin tilanteissa, joissa mikään osapuoli ei koe toiminta-aluetta tarpeelliseksi
- **Toiminta-alueen supistamista** koskeva sääntely selkeytyy ja toiminta-alueen rauettaminen kokonaan tulee mahdolliseksi
 - Tarpeellinen muutos vähenevän väestön alueille
 - Vesihuoltolaitoksen tai kunnan *vesihuollon turvaamisvelvoitteen* ajallinen ja taloudellinen rajaaminen tarpeen
- **Kunnalle ehdotettu uusi vesihuollon turvaamisvelvoite (9 b §)**
 - Ei tarpeellinen, koska on epämääräinen (seurauksiltaan arvaamaton) sekä päällekkäinen ja osin ristiriitainen 6 §:n järjestämisvelvollisuutta koskevien säännösten kanssa

Maksut ja tuotot

- Vesihuoltolaitosten **maksujen kustannuskattavuuden toteutumista** tarkoitus säännellä ja valvoa (ELY) aiempaa enemmän, niin yli- kuin alikatteisuuden osalta
 - Kohtuullinen tuoton tuloutusmahdollisuus omistajalle ehdotetaan sidottavaksi laitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman toteutumiseen
 - Tuottoa suurempi valtakunnallinen haaste kuitenkin alikatteiset maksut
 - **Vaatii kuntapäätäjiltä rohkeutta maksutarkistuksiin**
- **Velvoite periä perusmaksua on hyvä uudistus**, sen sijaan ehdotettu käyttömaksun eriyttämismahdollisuuden käyttö voi käytännössä jäädä vähäiseksi

Mitä hyvää uudistus tarjoaa kunnalle?

- Tuo suunnitelmallisuutta vesihuoltopalvelujen toteuttamiseen ja taloudenhallintaan
- Kannustaa alueelliseen yhteistyöhön (ei rahaa!)
- Kannustaa/velvoittaa vesihuollon kustannusten kattamiseen maksutuloilla => vähentää kunnan rahoitustuen tarvetta, JOS päättäjillä riittää rohkeus maksujen asettamiseen kustannuksia vastaavalle tasolle
- Mahdollistaa nykyistä laajemman maksujen perimisen ympäristönsuojeluviranomaisen eräistä hakemusmenettelyistä ja valvontatoimenpiteistä
- Mahdollistaa ympäristöviranomaisen valvontaa varten välttämättömän tiedonsaannin ja tarkastukset asiakkaan kiinteistöllä

Mitä uhkia uudistus voi tuoda kunnalle?

- Lähinnä eräiden suurten kaupunkien vesihuoltolaitosten tuloutukset omistajilleen voivat pienentyä keskipitkällä aikavälillä, jos tuloutusten valvonta tehostuu lain edellyttämällä tavalla
- Ympäristönsuojeluviranomaisen työmäärä kasvaa ainakin väliaikaisesti muutaman vuoden kuluessa lain voimaantulosta, koska liittämisvelvollisuuden muutokset lisäävät vapauttamishakemusten määrää
- Riski kunnan tuen tarpeelle erityisesti pienillä vesihuoltolaitoksilla kasvaa, jos päättäjät eivät kykene tarvittaviin vesihuoltomaksujen tarkistuksiin
- Ehdotettu 9 b §:n mukainen kunnalle säädettävä vesihuollon turvaamisvelvoite voi johtaa arvaamattomiin kunnalle kustannuksia aiheuttaviin seurauksiin, joiden vaikutusta ei ole edes yritetty arvioida
 - Jos vesihuoltolaitokset eivät selviydy velvoitteistaan, kunnan olisi turvattava alueen vesihuolto myös toiminta-alueen ulkopuolella, jos laitos on tarjonnut siellä palvelujaan
 - Voi vauhdittaa osuuskuntien alasajoa ja johtaa paikallisesti merkittäviin kustannuksiin kunnalle

VHL ja norminpurku ne yhteen soppii...

Uusi velvoite kunnalle

- Vesihuoltotehtävistä vastaavan toimielimen määrääminen
- **Valvontaviranomaisten toimivallan ”täsmäntäminen” ja laajenevat tehtävät**
- Velvollisuus säilyttää määräysvalta vesihuoltolaitoksessaan
- Velvollisuus laatia vesihuoltosuunnitelma (+lausuntopyyntövelvoite ELYltä)
- Toiminta-aluepäätösten tekeminen kaikille vesihuoltolaitoksille ja niiden tarkistaminen määräajoin, **päätöksen tekeminen toiminta-alueen tarpeettomuudesta**, toiminta-aluepäätöksen sisältövaatimukset
- **Vesihuollon turvaamisvelvoite**
- **Kunnan valvontaviranomaisen velvoite välittää tieto vesihuollon merkittävästä häiriötilanteesta ELYlle**
- Kohtuullisen tuoton kytkeminen vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman toteutumiseen
- **LISÄKSI runsaasti kaikkia vesihuoltolaitoksia koskevia uusia velvoitteita**

Kunnalta poistuva velvoite

- Ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä terveydensuojeluviranomaisen lausunto vesihuoltoverkostoon liittämistä **vain tarvittaessa**

Kiitos

www.kuntaliitto.fi

Tuplavaalit 2025

Kuntamarkkinat 18.9.2024

Johtava juristi Ida Sulin, Kuntaliitto

Sisältö

- Kustannusten korvaaminen hva – kunta
- Vaalirahoitus
- Vaalikelpoisuus ja esteellisyys

Kustannusten korvaaminen

Taustaa

- Vaalilain 188.3 §:n mukaisesti hyvinvointialue korvaa kunnalle ne kustannukset, jotka aiheutuvat pelkästään aluevaaleista
- Lähtökohtaisesti kaksien vaalien järjestäminen samanaikaisesti tuo lisäkustannuksia, mutta ei tuplaa niitä, sillä työntekijät, äänestyspaikat yms. tarvittaisiin kuntavaaleihin joka tapauksessa
- Kunta ja hyvinvointialue voivat sopia korvausmekanismista keskenään
- Tämä suositus on laadittu VM, OM ja Kuntaliiton yhteisten keskustelujen pohjalta ja toimitetaan OM:n kunnille lähettämässä vaaliohjeessa

Vaalien kustannukset

Kunta	Hyvinvointialue	
Vaalitoimitsijat (ennakkoäänestys ja vaalipäivä, koti- ja laitosäänestys)	Mahdolliset lisätoimitsijatarpeet (äänestyspaikat, kotiaäänestys ja laitosäänestys)	Erikseen korvattavat kustannukset
Ennakkoäänten tarkastus, ääntenlaskenta ja äänten tarkastuslaskenta	Mahdolliset lisäresurssit ääntenlaskentaan ja ennakkoäänten tarkastukseen	
Äänestyspaikat ja niiden varustelu	Mahdolliset lisäkalusteiden, -säilytystilojen yms tarpeet	
Vaaleihin liittyvä tiedotus kunnassa	Aluevaaleihin liittyvä tiedotus	
Vaalilautakunnat, pl aluevaalilautakunta	Aluevaalilautakunnan kustannukset	

Korvaustapa

- Tietty korvaussumma per äänioikeutettu kunnassa
 - Laskennallisesti ja hallinnollisesti yksinkertainen tapa
 - Saman tyyppinen kertakorvaus on ollut käytössä valtakunnallisissa vaaleissa aiemminkin
 - Yhdenmukainen alueiden välillä
 - Kannustinvaikutus
- Ei vähimmäiskorvausta (kiinteät kustannukset kuntavaalienjärjestämisestä joka tapauksessa)
- Kunta lähettää hyvinvointialueelle laskun laskennallisesta korvauksesta

Korvauksen taso

- Valtionkonttorin tietojen mukaan vaalien järjestäminen on viime vuosina maksanut kunnille noin 3,5 - 6 € per äänioikeutettu
- OM kertakorvaus ollut 2,4 € (aluevaaleissa 2022 2,7 €)
- Arvio: yksien vaalien järjestäminen maksaisi noin 4 € per äänioikeutettu (vain koronan vuoksi siirretyt kuntavaalit 2021 ylittävät sen)
- Valtaosa vaalien kustannuksista henkilökuluja.
- **Ehdotus: 1,4 € per äänioikeutettu kuntalainen**
 - Nousua ennakoidaan ennen kaikkea henkilöstökuluihin

Aluevaalien järjestäminen Helsingissä

- Aluevaaleja ei toimiteta Helsingissä
- Muiden alueiden aluevaaleissa äänioikeutettujen on kuitenkin mahdollista antaa äänensä Helsingissä olevilla ennakoäänestyspaikoilla tai laitosäänestyksessä
- Lisäkustannus lienee marginaalinen, sillä äänestäjiä vähän (laitosäänestys n. 30 h, ennakoäänestys n. 30 000 h)
- Kustannusten korvaamiseen Helsingissä tarvitaan erillinen malli:
 - HKI laskuttaisi jokaisesta Helsingissä aluevaaleissa äänestäneestä kyseiseltä alueelta 0,10 €

Vaalirahoitus

Valtuustoryhmien tukeminen vaalien alla

- Kuntalain 19 §:n 2 momentin mukaan valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi kunta voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.
- Lainkohdassa ei ole suljettu tuettavan toiminnan ulkopuolelle mitään ajankohtia, esimerkiksi joidenkin vaalien kampanja-aikoja. **Toisaalta lainkohta ei mahdollista kyseessä olevan kunnan tuen käyttämistä ehdokkaiden vaalikampanjoiden tukemiseen missään vaaleissa.**
- Kunnalle on asetettu velvollisuus yksilöidä tukea myöntäessään sen käyttötarkoitus (kuntalaki 19.2 §). Kunnan mahdollisuuksia asettaa myöntämälleen tuelle tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja tai antaa sen käytöstä tarkempia ohjeita ei ole rajoitettu.

Valtuustoryhmien tukeminen vaalien alla

- Vaalikampanjaan ei ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n 4 momentin mukaan saa vastaanottaa tukea valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion, hyvinvointialueen tai kunnan liikelaitokselta, julkisoikeudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eikä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla valtion, hyvinvointialueen tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä, jollei kysymys ole tavanomaisesta vieraanvaraisuudesta.
- Kunnan valtuustoryhmän tuen käyttäminen sellaisten tilaisuuksien järjestämiseen tai sellaiseen mainontaan, jotka muodostuisivat osaksi yksittäisen ehdokkaan kampanjaa, on kiellettyä.
- Jos tuki kulkee jonkin muun tahon kautta ehdokkaan kampanjaan, se muodostuu välitetyksi tueksi ja näin sitä koskevat samat rajoitukset kuin suoraa tukea.

Valtuustoryhmien tukeminen vaalien alla

- Varmistetaan, että kiellettyyn tukeen on puututtu sisäisissä ohjeissa.
- Varmistetaan, että kampanjoinnin aikana vältetään välitettyä tukea ehdokkaana oleville.
- Ohjeistus voi olla erilainen vaalikampanjan aikana.

Vaalikelpoisuus ja esteellisyys

Kuntaliiton resurssit

- <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaisista/2023/paivitetty-ohjeistus-henkilon-kaksoisroolin-aiheuttama-esteellisyys>
- Vaalikelpoisuudesta yleiskirjeet tulossa, ei muutoksia sääntelyyn.
- Neuvontapyyntö:
<https://www.kuntaliitto.fi/neuvontapyynto>

KUNTA LIITTO

EU:n valtiontukisäännösten vastaisten tukien takaisinperintää koskeva lainsäädäntöhanke

Kuntamarkkinat, Lakiklinikka 19.9.2024

Pirkka-Petri Lebedeff, johtava juristi, Kuntaliitto

Ehdotetun takaisinperintälain tarkoitus

- Nykytilassa Suomessa ei ole kansallista takaisinperintälakia tilanteeseen, jossa tukiviranomainen ryhtyisi kielletyn valtiontuen takaisinperintään ilman komission päätöstä
- Lainsäädäntöhankkeen taustalla on EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 108 artiklan 3 kohdasta johdettu periaate siitä, että EU:n valtiontukisääntöjen vastaiset tuet tulee periä takaisin tuensaajalta

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ehdotetun takaisinperintälain tarkoitus

- EU:n tuomioistuimen Eesti Pagar-tuomion mukaan kansallisen viranomaisen on perittävä oma-aloitteisesti sääntöjenvastainen tuki myös silloin, kun Euroopan komissio ei ole tehnyt takaisinperintäpäätöstä sisämarkkinoille soveltumattomasta tuesta
- Vaikka SEUT 108 (3) artikla ja sen mukainen oikeuskäytäntö ovat suoraan sovellettavaa oikeutta, edellyttää sen soveltaminen takaisinperintätilanteissa muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.
- On tunnistettu takaisinperintätilanteita, joihin ei voida soveltaa välttämättä mitään kansallista lainsäädäntöä. Nykyisin takaisinperinnän mahdollistavaa säännöstä ei ole kuntalaissa.

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ehdotetun takaisinperintälain tarkoitus

- Takaisinperintälain tarkoituksena on antaa viranomaiselle valtuudet ryhtyä takaisinperintään myös siinä tapauksessa, että kyseessä on valtiontukisäännösten vastainen tuki, mutta komissio ei ole antanut tuesta takaisinperintäpäätöstä.
- Tarkoituksena on, että tukiviranomaiset soveltaisivat valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperinnässä yhdenmukaisesti EU-oikeuden mukaisia edellytyksiä, jolloin varmistettaisiin tuensaajien ja tukiviranomaisten yhdenmukainen kohtelu

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ehdotetun takaisinperintälain sisällöstä

Ehdotettu laki sisältää muun muassa

- EU:n valtiontukisääntöjen keskeiset määritelmät
- Velvollisuuden takaisinperintään
- Toimivaltaisen viranomaisen määritelmän
- Poikkeukset takaisinperinnästä
- Muutoksenhaun
- Vanhentumisen

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ehdotetun takaisinperintälain valmistelusta ja käsittelyaikataulusta

- Työryhmävalmistelu 28.8.2023-30.1.2024
- Hallituksen esityksen luonnos on ollut lausunnolla 12.3-23.4.2024
- Hallituksen esitys oli alun perin tarkoitus antaa viikolla 10/2024 ja lain tulla voimaan 1.1.2025
- Hallituksen esityksen antaminen on lykkäytynyt viikolle 5/2025 eikä tällä hetkellä ole tiedossa, milloin lain on tarkoitus tulla voimaan.

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Hallituksen esityksen luonnos takaisinperintälainiksi yms.

- [Lausunto – Lausuntopalvelu](#)
- [Säädöshanke unionin valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskevien sääntöjen täytäntöön panemiseksi - Työ- ja elinkeinoministeriö \(tem.fi\)](#)
- [Hallituksen esitys eduskunnalle \(hankeikkuna.fi\)](#)
- [EU:n valtiontukisääntely - Työ- ja elinkeinoministeriö \(tem.fi\)](#)
- [Valtiontuki | Kuntaliitto.fi](#)

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Kiitos ja Hyvää Syksyä

Pirkka-Petri Lebedeff, johtava juristi, Kuntaliitto
Puh 0500 482 016, pirkka-petri.lebedeff@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Ympäristön, alueidenkäytön ja rakentamisen lainsäädännössä tapahtuu

Lakiklinikka, Kuntamarkkinat 2024

Minna Mättö, juristi (OTM, VT), Kuntaliitto

Kaavoitus ja rakentaminen

- Alueidenkäyttölaki
- Rakentamislain I muutossarja
- **TULOSSA:** Rakentamislain II muutossarja
- Rakentamisen asetukset
- Lunastuslaki
- Yhdyskuntakehittämisseläki

Energia ja ilmasto

- Ilmastolain muuttaminen
- EU:n energiapaketin kansallinen toimeenpano (REDIII, EPBD, EED)

Digitalisaatio ja hallinto

- Valtion aluehallintouudistus
- **TULOSSA:** Rakennusvalvontauudistus
- EU:n nettonolla-asetuksen, kriittisten raaka-aineiden asetuksen ja REDIII:n vaatima sääntely (menettelyt ja viranomaiset)
- Yhden luukun hankkeet ympäristöllisissä asioissa

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveys

- Jätelain uudistus vaiheittain kiertotalouslaiksi + jätedirektiivin muutoksen toimeenpano
- Terveystensuojelulain kokonaisuudistus
- Maatuulivoimaloiden purkamisvakuudet ja ennallistaminen

Tekniikka

- Vesihuoltolain uudistus
- Yhdyskuntarakentamislaki
- EU:n gigabitti-infrastruktuurisäädöksen vaatima kansallinen sääntely
- EU:n jätevesidirektiivin uudistaminen
- Skuutilaki
- Yksityistielain arviointi

Luonto ja luonnonvarat

- EU:n ennallistamisasetus
- EU:n maaperän terveys -direktiivi

Alueidenkäyttölain uudistus

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Kaavoitusmenettelyjen sujuvoittaminen ja ajantasaistaminen
- Maanomistajan kaava-aloitteita ja kaavanlaatimis-mahdollisuutta koskeva uusi sääntely
- Energiaan ja ilmastokysymyksiin liittyviä päivityksiä

Kuntaliiton pääviestit

- MRL:n kokonaisuuden pilkkominen paloihin ei ole tarkoituksenmukaista
- Tulee säilyttää kunnan kaavoitusmonopoli ja oikeus päättää hallintonsa järjestämisestä
- Mahdollisuudet sujuvoittaa kaavoitusmenettelyjä tervetulleita
- Turvallisuustilanteen, uusiutuvan energian ja ilmaston edellyttämät päivitykset tarpeellisia
- Kaavoituksen kustannusten perimismahdollisuutta tarpeen laajentaa

Tausta

- Valmistelu aloitettu jo Sipilän kaudella 2018 MRL:n kokonaisuudistuksena
- Kaavoitus- ja rakentamislain valmistelu Marinin kaudella, MRL:n jakaminen rakentamislainsäädännön ja alueidenkäyttölainsäädännön alueille 1.1.2025 alkaen
- Hallitusohjelma mm.: Laaditaan alueidenkäyttölaki, joka edistää tarkoituksenmukaista maankäyttöä, hyvää elinympäristöä, kaavoituksen sujuvuutta, kaupunkien ja kuntien kasvua, riittävää asuntotuotantoa, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä ja Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Varmistetaan maankäyttöä ja rakentamista koskevan lainsäädännön yhteensopivuus.

2024

2023 Työryhmä-
valmistelu
3 aloitettu 9/2024

Työryhmän
kausi päättyy

2024-2025
Lausunto-
kierros

2025

Kevät 2025
HE eduskunnalle

2026

2026
Laki voimaan?

2027

Uusi yhdyskuntakehittämislaki

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

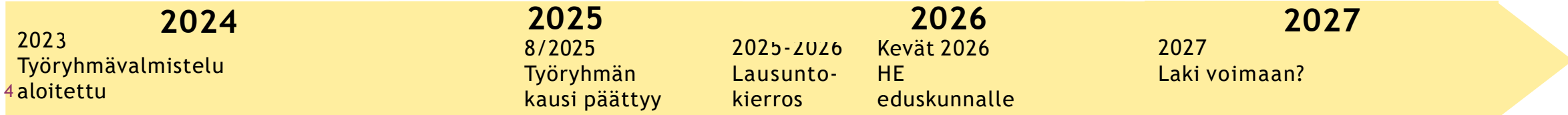
- Tavoitteena maapolitiikan tietopohjan parantaminen
- Maankäyttösopimuksia koskevan lainsäädännön selkeyttäminen
- Säännösten tarkkarajaisuuden ja menettelyjen (mm. katualueiden ilmaislouovutus) perustuslainmukaisuuden varmistaminen

Kuntaliiton pääviestit

- Yhdyskuntakehittämisen sääntelyn ja maapolitiikan välineiden tulee mahdollistaa turvallisen, toimivan ja viihtyisän elinympäristön tuottaminen kuntalaisille
- Maankäyttösopimuksia koskevan lainsäädännön selkeyttäminen ei saa johtaa toimivan nykykäytännön murenemiseen
- Maankäyttösopimuksissa säilytettävä tarpeellinen vapaus sopia kaavojen toteuttamisesta
- Kuntakenttä on sitoutunut maapolitiikan avoimuuden lisäämiseen

Tausta

- Valmistelu aloitettu jo Sipilän kaudella 2018 osana MRL:n kokonaisuudistusta
- Osa kaavoitus- ja rakentamislain valmistelua Marinin kaudella
- Yhdyskuntakehittämislaki PM Orpon kaudella

Uusi yhdyskuntarakentamislaki

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Kunnossapitolain sisällön yhdistäminen MRL:n yhdyskuntarakentamista koskevan sääntelyn kanssa uudeksi yhdyskuntarakentamislaksi
- Kunnossapitoa koskevan sääntelyn päivittäminen vastuiden selkeyden ja esteettömyyden edistämisen kannalta
- Hulevesien hallinnan sääntelyn tarkistaminen

Kuntaliiton pääviestit

- Tehokkaammat keinot kunnalle kaduilla ja muilla yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjaamiseen
- Kunnossa- ja puhtaanapidon vastuujaon mahdollisista muutoksista ei kustannuksia kunnalle
- Sujuvat hallintomenettelyt ja kestävä rahoituspohja kokonaisvaltaiselle hulevesien hallinnalle (ml. yhteys vesihuoltolakiin)

Tausta

- Valmistelu aloitettu jo Sipilän kaudella 2018 osana MRL-kokonaisuudistusta
- Osa kaavoitus- ja rakentamislain valmistelua Marinin kaudella
- Yhdyskuntarakentamislaki PM Orpon kaudella, sisältäisi myös kunnossa- ja puhtaanapitolain-säädännön uudistuksen (toimivuusarviointi Marinin kaudella)

2024

2023
5 Työryhmävalmistelu
aloitettu

2025

8/2025
Työryhmän
kausi päättyy

2026

2025-2026
Lausunto-
kierros
Kevät 2026
HE
eduskunnalle

2027

2027
Laki voimaan?

Lunastuslain muutos

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Lunastuksen korvausperusteiden uudistaminen
- Lunastuskorvauksen perusteena markkina-arvo, ei enää käyvän hinnan mukainen täysi korvaus
- Kategorinen 25 %:n korotus kaikkiin lunastuskorvauksiin
- Arvonleikkaussäätelyn poistaminen lunastuslaista

Kuntaliiton pääviestit

- Lunastuskorvauksen korottaminen tyrehdyttää vapaaehtoiset kaupungit korjaamatta joissakin lunastustarkoituksissa koettuja ongelmia
- Lunastuslain prosenttikorotukselle on useita vaihtoehtoja, joilla saavutettaisiin myös tavoitellut hyödyt maanomistajille
- Maanomistajat hyötyvät maanmyynnistä kunnalle jo nyt sekä tuottoisimman käytön että verohelpotuksen muodossa
- Kuntien kustannuksia ei saa lisätä

Tausta

- Lunastuslain muutosten valmistelua oikeusministeriössä virkatyönä 2015 alkaen
- Työryhmän (KL ei mukana) muistio Sipilän kaudella 2019
- Virkavalmistelua Marinin kaudella ja lain muutos (mm. menettelyihin liittyen)
- Korvauskysymyksiin keskittyvä lakivalmistelu PM Orpon kaudella
- Hallitusohjelma: Lunastuslain korvausperusteet uudistetaan vahvistamalla omaisuudensuojaa

2024

Kesä 2024
Lausunto-
kierros

11-12/2024

HE eduskunnalle

2025

2026

Laki tulisi voimaan
mahdollisimman pian

2027

Rakentamislain I muutossarja

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Rakentamisluvulle sitova käsittelyaika, 3 tai 6 kk riippuen hankkeen suunnittelutehtävän vaativuudesta, laskentasäännöt asetuksella
- Rakennusjärjestyksen käyttöalan rajaaminen
- Puhtaan siirtymän sijoittamislupa kaavoitus ohittaen
- Muutoksia purkamisluvan edellytyksiin, ml. kunnan omistamat suojellut rakennukset
- Päävastuullista toteuttajaa koskevan sääntelyn poistaminen

Kuntaliiton pääviestit

- Sitovaa käsittelyaikaa koskeva sääntely on ongelmallinen
- Rakennusjärjestystä koskevat muutokset heikentävät rakennusjärjestystä ohjausinstrumenttina
- Tulisi samalla korjata ne asiat, jotka rakentamislaisissa todella ovat ”rikki”, ml. puuttuvat asetuksen antovaltuudet

Tausta

- Hallitusohjelma: Hallitus korjaa rakentamislakia niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy. Määritellään lakiin rakennuslupien käsittelyaikatakuu.
- I ”korjaussarja” 1.1.2025 voimaan tulevaan rakentamislakiin
- II ”korjaussarja” suunnitteilla mm. EU-lainsäädännön kansalliseen toimeenpanoon liittyen, Air B'n'B -pykälä

2024

2023-24
YM:n virka-
valmistelu

Kevät 2024
Lausunto-
kierros

9/2024
HE
eduskunnalle

2025

1.1.2025
Laki pääosin
voimaan

2026

1.1.2026
Laki loppuosaltaan voimaan
(käsittelyaika, digi, hiilineutraalisuus)

2027

Maatuulivoimaloiden purkuvakuuksia koskeva uusi sääntely

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Erillinen laki liittyen tuulivoimaloiden purkamiseen ja sitä varten asetettaviin vakuuksiin
- Kytkeytyisi siltä osin rakentamislain mukaisiin menettelyihin kuin niitä rakentamislain mukaan on

Kuntaliiton pääviestit

- Jatkossa ei ole menettelyitä, joihin vakuuksien asettamisen ja käyttämisen valvonta luontevasti kytkeytyisi
- Vuosikymmeniä kestävä vakuuksien valvonta aiheuttaisi hallinnollista taakkaa kunnan viranomaisille (rakennusvalvonta)
- On syytä vielä tutkia muita ratkaisuja

Tausta

Hallitusohjelma:

- Tuulivoiman sosiaalinen hyväksyttävyys ja investointien toteutumiselle suotuisa toimintaympäristö
- Maanomistajien asemaa vahvistetaan
- Tuulivoimarakentamisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi toteutetaan purku- ja ennallistamisvelvoitteen käyttöönotto kattavasti (mukaan lukien rahasto)

2024

2024
YM:n virka-
valmistelu

2025

Alkuvuosi 2025
Lausunto-
kierros

2026

Syksy 2025
HE
eduskunnalle

2027

Laki
Voimaan?

Jätelain uudistaminen vaiheet I-III

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Vaihe 1: kunnan vastuun supistaminen (mm. SOTE-palveluasumisen jätehuolto pois kunnilta)
- Vaihe 2: Kilpailu-neutraliteettikysymykset: kuntien jäteyhtiöiden toiminta markkinoilla & TSV-palvelun tarkastelu (kytkeytyy hankintalain uudistamiseen)
- Vaihe 3: jätelaista kiertotalouslakiin (sis. jätedirektiivin muutokset)

Kuntaliiton pääviestejä

- Vaihe 1: Kohtelee asukkaita eriarvoisesti (SOTE-asukkailla ei oikeuksia kunnan jätepalveluihin)
- Vaihe 2: Tavoitteena säilyttää kuntien mahdollisuus huolehtia jätehuollosta yhteistoiminnassa kuntien valitsemalla tavalla. Toimintarajoitteet johtaisivat tarpeettomiin uudelleenjärjestelyihin ja uhkaisivat erityisesti pienten kuntien mahdollisuuksia huolehtia tehtävästä.

Tausta

Hallitusohjelma:

- Kuntien vastuu rajataan vain kotitalousjätteisiin
- Kuntien toissijaista vastuuta jätelaissa tarkennetaan niin, että kunta voi myydä jätehuoltopalveluja elinkeinoelämälle vain todellisessa markkinapuutteessa.
- Sidosyksikkökirjaukset
- Kiertotalouden edistämisestä useita kirjauksia

2024

Vaihe 1: HE
9/2024?

2025

Vaihe 2: HE
Eduskunnalle
kevät 2025?

Vaihe 1: Tulisi **2026**

voimaan 2026

Vaihe 2: Tulisi
voimaan 2026?

Vaihe 3:
HE eduskunnalle
syksy 2026

2027

Vaihe 3:
Kiertotalouslaki tulisi
voimaan 2027

Terveystensuojelulain kokonaisuudistus

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Päivitetään nykyinen terveystensuojelulaki (1994):
- Valvonta, hallintomenettelyt
- Talousvesi, uimavesi
- Sisäilma
- Tietojärjestelmät
- Pätevyydet
- Toimivaltuudet
- Varautuminen
- Suhde muuhun lainsäädäntöön (YSL, ETL, RakL, vesihuoltolaki, säteilylaki, työsuojelu)

Kuntaliiton pääviestit

- Tavoitteena joustava ja paikalliset olosuhteet huomioiva sääntely
- Terveystensuojeluvalvonnan synergia kunnan muuhun toimintaan kuten ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta, alueiden käytön suunnittelu ja mm. vesihuolto tulee ottaa huomioon
- Terveystensuojelu nyt ja tulevaisuudessa -hanke (TESU Nyt)

Tausta

- Hallitusohjelma: Toteutetaan kaikilla hallinnonaloilla häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelu.
- Terveystensuojelulainsäädäntö ja siihen perustuva valvonta liittyvät keskeisesti myös häiriötilanteisiin (vesiepidemiat, kemikaalionnettomuudet, säteilyvaaratilanteet jne.).

2024

¹⁰Uudistus aloitettu
keväällä 2024

2025

TSL:n toimivuusarviointi
Alkuvuosi 2025

2026

2026 HE
eduskunnalle

2027

Laki tulisi
voimaan 1.1.2027?

Ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevat uudistukset ml. EU-lainsäädäntö

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Lupamenettelyn sujuvoittaminen valtion viranomaistoiminnassa (mm. käsittelyaika-arvio)
- EU-lainsäädännön (NZIA, CRMA, REDIII) edellyttämät säännökset lupamenettelystä (luvituksen määräajat, määräaikaisten seuranta) ml. UE-menettelylain muutokset
- Yhteyspisteviranomaiseksi uusi perustettava Lupa- ja valvontavirasto

Kuntaliiton pääviestit

- Kunnille ei tule säätää lisää velvoitteita yhden luukun lainsäädännössä
- EU-taustaiset määräaikasäännökset koskevat kuntia, kun lupakokonaisuuteen kuuluu kunnan viranomaisen lupa
- Käsittelyaikaisten laskeminen - ei tarpeettomasti erilaista sääntelyä

Tausta

- Hallitusohjelmassa useita kirjauksia lupakäsittelyjen sujuvoittamisesta, käsittelyajoista ja digitalisoinnista
- Sama teema näkyy myös EU-lainsäädännössä (nettonolla-asetus, kriittisiä raaka-aineita koskeva asetus, REDIII)

2024

Työryhmän (YLP) kausi päättyy 12/2024

YLP-laki-luonnos lausunnolla 9/2024

UEMenL-luonnos lausunnolle 2024?

2025

HE (YLP) ja HE (UEMenL) eduskuntaan alkuvuonna 2025

2026

YLP-laki tulisi voimaan 1.1.2026

2027

Vesihuoltolain kokonaisuudistus

Mistä on kysymys

- Varmistaa julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa
- Edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakenneuudistusta
- Parantaa vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintaa
- Selkeyttää ja tehostaa vesihuollon toiminnan ja talouden valvontaa
- Parantaa yleisesti vesihuoltolain toimivuutta

Kuntaliiton pääviestit

- Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos asukasmäärään perustuvaksi parantaa yhdenvertaisuutta
- Vesi on meidän -sääntely (EK 26/2021 vp): Kunnalle velvoite säilyttää määräysvalta vesihuoltolaitoksessaan
- Liittämisvelvollisuuden laajennus kaikille toiminta-alueille ja perusmaksut turvaavat kestävämpää vesihuoltoa
- Kunnan vesihuoltosuunnitelma ja laitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma tarpeellisia

Tausta

- Esivalmisteluvaihe Marinin kaudella, selvityksiä ym.
- Hallitusohjelma: Vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä

2024

Työryhmän työ päättyi 6/2024

Lausuntokierros käynnissä 9/2024

2025

HE eduskuntaan keväät 2025

2026

Laki tulisi voimaan 1.1.2026

2027

Hallinnollisia uudistuksia - Valtion aluehallinnon uudistus

Mistä on kysymys - Keskeisimmät

- Organisoidaan uudelleen valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä
- Esim. alueidenkäyttö, YVA, vesihuolto, liikenne, tienpito, luonnonsuojelu, rakennussuojelu
- Perustetaan kaksi monialaista viranomaista: Lupa- ja valvontavirasto ja Elinvoimakeskus (AVI:t ja ELY:t lakkautetaan)

Kuntaliiton pääviestejä mm.

- Valtion aluehallinnon uudistaminen on tarpeellista
- Vuonna 2017 laista poistettua alueidenkäytön ohjaustehtävää ei tule palauttaa uudistuksessa
- Kunnan ja valtion viranomaisen yhteistoiminnan tulisi säilyä toimivana

Tausta

Hallitusohjelma:

- Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja.
- Uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutustarve

2024

Lausuntokierros
kesällä 2024

2025

HE eduskuntaan
alkuvuosi 2025

2026

Hanke päättyy 2026

Laki tulisi voimaan 1.1.2026

2027

Hallinnollisia uudistuksia - **TULOSSA**

Rakennusvalvontauudistus

Mistä on kysymys

- Analysoidaan erilaisia vaihtoehtoja rakennusvalvonnan järjestämiseksi
- Etsitään mahdollisimman kustannustehokkaita ja vähän sääntelytaakkaa kasvattavia keinoja
- Myös sujuvoitetaan lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyvää menettelyjä.
- Lainsäädäntö valmistellaan YM:n virkatyönä, työryhmä tukee virkavalmistelua

Kuntaliiton pääviestit

- TBA
- Uudistuksessa tehtävä selvitys nykytilanteesta ja hyödynnettävä sen tuloksia valmistelussa

Tausta

- Rakennusvalvontatoiminnan uudistamista pohdittu pitkään, erilaisia YM:n ja Kuntaliiton selvityksiä aikaisemmillä hallituskausilla
- Hallitusohjelma: Käynnistetään rakennusvalvontauudistus, jonka tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnat.

2024

Uudistus käynnistettäneen
9-10/2024

2025

2026

Työryhmän kausi päättynee
vuoden 2026 lopussa

2027

EU:n ennallistamisasetus

Mistä on kysymys

- Tavoitteena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella
- Jäsenmaat laativat kansallisen ennallistamissuunnitelman, toteuttavat sitä ja seuraavat tuloksia (eri ekosysteemien ennallistamistoimet, merkittävän heikentämisen välttäminen)
- Kuntien kannalta erityisesti kaupunkiekosysteemiartikla

Kuntaliiton pääviestejä mm.

- Kuntakenttä ja sen toimintaedellytykset tulee huomioida
- Kaupunkiekosysteemejä koskeva 8 artikla ei saa olla Suomen kunnille, joita se koskee, kohtuuton:
- Ei kaupunkivihreän ja latvuspeitteisyyden nettohävikkiä (No Net Loss) 2030 loppuun mennessä
- Kaupunkivihreän (kansallinen) ja latvuspeitteisyyden (kaupunkiekosysteemialueittain) kasvava kehityssuunta 2031 vuoden alusta alkaen siihen saakka kunnes jäsenmaan asettama tyydyttävä taso on saavutettu

Toimeenpanon aikataulu

- Kaupunkiekosysteemialueiden määrittely ja kartoitus jäsenmaissa
- Kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnos komissiolle 1.9.2026
- Komission kommenttien jälkeen suunnitelman tulee valmistua 9/2027
- HUOM: Eduskuntavaalit 4/2027
- Viimeistään vuoden 2028 lopussa komission ohjauskehys tyydyttävien tasojen asettamiselle kansallisesti
- Jäsenmaan tulee hyväksyä tyydyttävät tasot kaupunkivihreälle ja latvuspeitolle vuoteen 2030 mennessä

Tausta

- Ennallistamisasetus hyväksyttiin EU:ssa viime kaudella ja se tuli voimaan 8/2024
- Taustalla EU:n biodiversiteettistrategia
- Uutta sääntelyä, jolla myös kytkentä EU:n aiempaan luontosääntelyyn (luontodirektiivi, lintudirektiivi)

EU:n maaperädirektiivi

Mistä on kysymys

- Tavoitteena luoda maaperän seurannalle puitteet EU:ssa, parantaa maaperän terveyttä, saavuttaa terve maaperä vuoteen 2050 mennessä ja ylläpitää maaperän terveyttä
- Tulisi edistää kestävä maan käytön periaatteita ja vältettävä käytäntöjä, jotka vaikuttavat negatiivisesti maaperän terveyteen
- Maan käyttöönoton vähentämisperiaatteet huomioitava mahdollisuuksien mukaan
- Pilaantuneiden alueiden tunnistaminen ja kunnostus

Kuntaliiton pääviestejä mm.

- Paikallishallinto ja sen toimintaedellytykset tulee huomioida ja kunnat osallistaa valmisteluun
- Kunnan päätösvaltaan kaavoituksessa ei tule puuttua EU-lainsäädännöllä
- Velvoitteissa voitava arvioida kustannuksia suhteessa hyötyihin
- Pilaantuneen maan puhdistamistarve voitava suhteuttaa pilaantumiseen aiheuttamaan riskiin
- Ei liikaa delegoitua säädösvaltaa komissiolle

Valmistelun aikataulu

- Komission lakialoite 7/2023
- Suomen kanta loppuvuosi 2023
- Euroopan parlamentin kanta 4/2024
- Neuvoston yleiskäsitys 6/2024
- Trilogit alkamassa syksyllä 2024 (Unkari on kertonut edistävänsä)

Tausta

- EU:n maaperästrategia 2030, edellinen maaperästrategia vuodelta 2006
- EU-lainsäädäntöä on valmisteltu aiemminkin, mutta se ei ole edennyt lopulliseksi lainsäädännöksi

EU:n gigabitti-infrastruktuurisäädös - kansallinen toimeenpano

Mistä on kysymys

- EU:n asetuksen tavoitteena on vauhdittaa erittäin suuren kapasiteetin tietoliikenneverkkojen rakentamista
- Asetus sisältää yhteiskäyttöä ja -rakentamista helpottavia keinoja, mm. muutoksia käyttöoikeuksien myöntämistä koskeviin prosesseihin ja keskistetyin tietopisteen kehittämistä
- Uudet tiukennetut määräajat menettelyissä sekä menettelyjen yhtenäistäminen edellyttävät toimia kunnilta

Valmistelun aikataulu

- EU-asetus hyväksytty 5/2024
- Valmistelu virkavalmisteluna LVM:ssä
- Lausuntokierros kevät 2025
- HE eduskunnalle kevät 2025
- Lakimuutokset voimaan syksyllä 2025

Kuntaliiton pääviestejä mm.

- Kansallisesti ei tule säätää laajempia velvoitteita kunnille, kuin mitä EU-asetus edellyttää
- Kunnan viranomaisille ei tule säätää niiden tehtävänalaa soveltumattomia ylimääräisiä valvontatehtäviä
- Vaikutuksia kuntiin infran ja rakennusten omistajana sekä lupaviranomaisena

Tausta

- EU-säätely perustunut aiemmin direktiiviin, nyt se muutetaan asetukseksi (suoraan sovellettavaa EU-lainsäädäntöä)
- EU:n asetus edellyttää muutoksia Suomessa verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annettuun lakiin (276/2016) ja mahdollisesti myös muihin lakeihin, kuten sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin (917/2014)

Bongaa syventävä ohjelma 1/2

Keskiviikko 18.9.2024

Vesihuolto tulevaisuuden kunnassa 9.00-9.45,
B 3.4

Vihreä siirtymä: Uhka vai mahdollisuus? 11.00-
11.45, B 3.4

Kunnallinen jätehuolto nyt ja
tulevaisuudessa 13.00-13.45, B 3.4

Rakennetun ympäristön lainsäädäntöuudistus
13.00-14.30, B 3.6

Bongaa syventävä ohjelma 2/2

Torstai 19.9.2024

Lakiklinikka: Vesihuoltolain uudistus 9.45-10.10

Rakentamislain toimeenpano 9.00-9.45, B 3.4

Katsaus rakennetun ympäristön digitalisaatioon
10.00-10.45, B 3.4

Kuntien lupamenettelyt ja EU:n lainsäädäntö
10.00-10.30, A 3.23

Energiasiirtymä etenee - ajankohtaista EU-
sääöksistä ja kaukolämmön näkymistä 11.00-
11.45, B 3.4

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet